

“
SU ŽALGIRIU – UŽ LIETUVĄ!

ŽALGIRIS

Geriau gyvensime, kai daugiau dirbsime

Kam šiandien Lietuvoje yra ramu? Galbūt tik tam, kas sėdi prie krosnies, nieko nebenorėdamas ir nebesitikėdamas iš būsimos dienos. Kaip mums išlipti iš tuos duobės, kad galėtume savo gimtinėje gyventi ir mąstyti apie savo vaikų ateitį, kalbamės su šakiete Raminta BASTYTE (30 m.), jau penkerius metus sėkmingai vadovaujančia mišria žemės ūkio veikla užsiimančiai bendrovei.

- Ar pradėdama vadovauti nebijojote, kad nesugebėsite. Po miesto šurmulio kaime turėtų būti nuobodoka.

- Priešingai - po miesto šurmulio kaime jaučiuosi savo vietoje. Prisimenu, kai mane pristatė komandai, labai jaudinausi. Sakiau: „Yra, dirbsime“, o pati nelabai įsivaizdavau, kaip dirbsime. (Juokiasi.) Mūsų komanda stipri. Aš daugiau užsiimu vadyba. Perku, parduodu. Jeigu reikia, pasitariu su kitais, padeda didelę vadovavimo žemės ūkio bendrovei patirtį turintis tėvas Kęstutis Bastys, brolis Vytautas. Anksčiau brolis dirbo kūno kultūros mokytoju. Prisivadinau jį į ūkį ir jis labai sėkmingai specializuojasi agronomijoje, padeda tėčiui ir, manau, jam bus gera pamaina. Mamos tik dar neįtraukiau, ji dirba mokytoja ir iš mokyklos niekur neketina bėgti. (Šypsosi.) Kaime nėra nuobodu, jeigu nori kažką daugiau nuveikti dėl kitų, negalvodamas tik apie save. Dešimt metų gyvenau sostinėje. Baigusi teisės ir valdymo bakalaurą bei programų ir projektų rengimo, jų valdymo specializacijos magistro studijas, sostinėje dirbau viešųjų ryšių agentūroje vykdomąja direktore. Patiko ir sekėsi, bet tik savaitgaliais atvykusi aplankyti tėvų pasijusdavau tikrai laiminga. Nesigailiu, kad esu čia. Visus kaimynus, bendruomenės narius, jaunimą pažįstu, visi mane pažįsta. Kaime aš daug daugiau nuveikiu, negu nuveikčiau dirbdama mieste. Mieste visur komercija. Turėk maišą pinigų, ir visas paslaugas gausi. O čia mane supa nuoširdus, paprastas bendravimas.

- Juk kaime gyventojų mažėja. Mažiau gimsta vaikų, daugiau jaunimo išvažiuoja. Turėtų būti vis nykiau.

- Kaime gyventojų mažėja, tas tiesa, bet tai ne tik Lietuvos problema. Visoje Europoje kaime gyventojų mažėja. Iš kaimiškų vietovių jaunimas plūsta į sostines, ten, kur yra didesnės galimybės. Yra ir kita pusė. Žmogus, kuris turi emocinį ryšį su savo kraštu, gali ir kaime daug nuveikti. Galbūt mes čia neturime tiek daug, kiek mieste, tik vienas šviesoforas mūsų rajono centre, Šakiuose, tėra, bet mes čia turime gerą orą, sveiką maistą, gražią aplinką, šiltus žmones. Tam, kad jaunimas iš užsienio imtų sugrįžti į kaimus, reikia darbo. Kaip jie gali grįžti ant plyno lauko. Aš taip pat neįsivaizduoju, kaip būčiau galėjusi grįžti, jeigu manęs nebūtų

kis, dirbk. Inkšti ir kritikuoti kitus visada yra lengviausia.

- Kaip vertinate jaunimo išvažiavimą į užsienį. Iš Kriūkų turbūt taip pat nemažai jaunų patraukė?

- Yra nemažai išvažiavusiųjų. Ir mano mokyklos suolo draugė išvažiavo, ir kitų draugų bei pažįstamų. Kaip aš tai vertinu? Privalau vertinti pozityviai, nes jie ieško savo kelio, naujų galimybių. Nė vienas mano pažįstamas išvykėlis apie Lietuvą nekalba kaip apie aborigenų šalį. Jie džiaugiasi, kad Lietuva keičiasi į gerąją pusę. Didelis pliusas, kad daug emigrantų, sukaupe kapitalo, pradeda dairytis, kaip ir

▶ Norint dirbti ir užsidirbti galimybių yra, tik žmogus pats turi stengtis, rodyti, kad jis nori dirbti, nori būti naudingas

me. Neseniai teko pavėžėti moterį, kuri su šeima pragyvena iš pašalpos. Skundėsi, kad mažą pašalpą gauna. Klausiau, ar jai to gana, ar negalvoja pasinaudoti darbo biržos siūlymu persikvalifikuoti. Juk pašalpos taip pat nenukrenta iš dangaus, pašalpas, kad ir nedideles, mes, dirbantieji, jiems uždirbame. Gal ir mes norėtume plačiau gyventi, bet tokia yra valstybės politika, - turi-

rotacija visada vyksta. Ateina darbininkų ir iš darbo biržos. Du darbuotojus po laikino darbo pasilikome, vėl du nauji netrukus ateis. Pabandysime, jeigu vieni kitiems įtiksim, dirbsime toliau.

- Kaip reikėtų pradėti savo verslą? Daugelis sako verslo pradžia neturintis nei supratimo, nei pinigų. Ką jiems daryti?

- Viskas priklauso nuo pastangų, idėjų. Netiesa, kad nėra galimybių pradėti verslą neturint savo kapitalo. Tam yra fondai, teikiama parama, reikia tik tuos žmones pastebėti. Ateina žmonės konsultuotis į savivaldybės verslo informacijos centrą, reikia jiems padėti, jeigu patys nesugebame - siūsti pas tuos, kurie sugeba. Manau, nė vienas savo verslą susikūręs įmonės savininkas neatsisakys patarti, parodyti teisingą kelią. Bet reikia ir paties pradedančiojo didelių pastangų. Verslas, kaip ir visa kita, neatsiranda iš niekur. Mokslininkų skaičiavimais, veiklių žmonių yra apie 10 proc. Daugiau yra tokių, kurie neturi gebėjimų kažką patys sukurti. Tegul jie ateis dirbti pas tuos, kurie yra veiklesni, turintys didesnių užmojų. Aš jau dabar matau ne vieną nišą, kurioje būtų galima pradėti savo verslą. Mūsų žemdirbiškoje vietovėje galima kurti žemės ūkio produkcijos perdirbimo įmones, perspektyvu būtų įsteigti agroserviso paslaugas teikiančią įmonę. Suprantu, niekas lengvai nepasidaro. Pati daug dėju pastangų, kad šį tą gebėčiau. Vidurinėje mokykloje labai norėjau anglų kalbą išmokti. Užsispyriau važiuoti mokytis į Šakius. Giminaičiai pakvietė atvažiuoti į sostinę, lankyti čia vidurinę mokyklą ir čia siekti savo tikslo. Būdama 15 metų atsidirčiau dideliame ir svetimame mieste. Buvo labai sunku, trūko mamos, tėčio, vaikystės draugų. Metus praverčiau, bet užsispyriau ir įveikiau. Pradėjusi mokytis svetimą kalbą nuo 9-os klasės išlaikiau valstybinį egzaminą ne blogiau negu mano draugai, kalbos mokėsi nuo 2-os klasės. Taigi viskas priklauso nuo mūsų pačių.

- Vis dėlto kodėl daug yra tokių, kurie nenori nieko kito, tik gaudami pašalpas vegetuoti, kai galima užsispirti ir pasiekti tai, ko nori.

- Sakyčiau, kad labai daug priklauso nuo asmeninių savybių, aplinkos, kurioje žmogus užaugo. Man didelę įtaką darė mano šeima, mano senelis Juozas Bastys. Neapsiribokime tik savo artimaisiais, jeigu tarp jų stiprių žmonių nėra, sekime kitais. Lietuvoje tikrai yra iš ko mokytis ir kuo sekti.

▶ KARTOS. Šakietė Raminta Bastytė su močiute Vitalija ir sūneliu Povilu

pakvietę dirbti. Jeigu mes, šakiečiai, nesugebėsime jaunimui sukurti darbo vietų arba sudaryti sąlygų patiems pradėti verslą, situacija nesikeis. Ji keisis, jeigu bus kryptingai dirbama. Priemonių Lietuvoje yra. Yra sukurti fondai „Versli Lietuva“, „Investuok Lietuvoje“, prasideda naujas Europos finansavimo laikotarpis, ateina nauja parama bendruomenių verslumui skatinti. Tik, žmogau, domė-

kur įsitvirtinti Lietuvoje, o mes, kurie čia likome, turime nemiegoti ir padėti jiems. Nieko blogo nematau, kad jaunimas emigruoja, svarbu sudaryti sąlygas jam sugrįžti. Jeigu mano situacija būtų buvusi kita, gal ir aš būčiau išvažiavusi. Pamatyti pasaulio, kultūrų, išmokti kalbų, įgyti žinių, gebėjimų. Ar tai blogai? Sutikime, kiekvienas mes asmeniškai esame atsakingi dėl to, kaip savo gimtinėje gyvena-

me remti tuos, kurie neturi kitų pajamų. Galų gale, jeigu nerandi darbo savo kaime, galima važinėti dirbti kitur. Žmogui, kuris nenori dirbti, pasmerkia save gyvenimui nuo pašalpos iki pašalpos ir nieko nedarydamas dejuoja, tikrai nerandu paguodos žodžių.

- Gal atlyginimas prilygsta pašalpai, jeigu renkasi pašalpą? Ar galima pragyventi iš minimumo?

- Nesakau, kad minimumas yra kažkas. Iš minimumo tikrai nelieka gerovei kurti, bet norint ir tuose pačiuose Kriukuose galima susirasti darbo tikrai daugiau negu už minimumą. Daniško kapitalo baldų fabrike tikrai daugiau negu minimumą moka, mūsų bendrovėje atlyginimo vidurkis - didesnis negu minimumas, tik du mūsų darbuotojai už minimumą dirba. Norint dirbti ir užsidirbti galimybių yra, tik žmogus pats turi stengtis, rodyti, kad jis nori dirbti, nori būti naudingas. Niekur, taip pat ir užsienyje, nėra taip, kad atlyginimą už nieką mokėtų. Aš nesakau, kad ir mūsų bendrovėje darbo neatsiras, nors šiuo metu nelabai ką turėtume pasiūlyti, bet darbuotojų

2014 lapkričio 18 – 2015 kovo 1 d.
pirkdami **MAXIMA** parduotuvėse
AITUARO ženklų pažymėtus produktus
prisidėsite prie onkologinėmis ligomis sergančių vaikų palatų atnaujinimo.

Reikia draugų

mamū unija
paramos ir labdaros fondas

Galinta, RASDA, RASA, margarita, Favorit, MALŠENA, Galinta, RASDA, VICI, zolynėlis, NEMATEKAS, NAINIS

Informacinis partneris – **RSPUBLIKA**

Kas mums ir mūsų vaikams uždirbs pensijas?

Jaunimas kraunasi lagaminus ir lekia užsidirbti į Vakarus. O tuo pat metu čia likę jų tėvai, seneliai bėdoja, kad Lietuvoje mažiausios pensijos. Ar jos gali būti didesnės, jei pensininkų daugėja, o mokesčių mokėtojų mažėja?

Apie tai prie ŽALGIRIO NACIO-NALINIO PASIPRIEŠINIMO JU-DĖJIMO apskritojo stalo diskutavo socialinės apsaugos ir darbo ministrė Algimanta PABEDINSKIENĖ, Seimo narys profesorius Povilas GYLYS, socialinių mokslų daktarė Jolanta SOLNYŠKINIENĖ, filosofas Krescencijus STOŠKUS. Diskusiją vedė žalgirietis Gediminas JAKAVONIS.

G.JAKAVONIS: Kas vyksta, kad priimdami valstybės biudžetą turime problemų dėl „Sodros“?

A.PABEDINSKIENĖ: Be abejonės, „Sodros“ įmokų didėjmą paskatintų naujų darbo vietų atsiradimas. Turime galvoti apie investicijas į šalį ir darbo vietų kūrimą. Dar svarbu darbo aplinkos tobulinimas.

Reikėtų įvertinti, kokius pliečius šiandien turime. Mes džiaugiamės, kad užimtumo problemika mažėja. Šiuo metu turime jau tiktai 168 000 darbu biržoje užsiregistravusių žmonių.

Bet mes negalime pasakyti, kad tai yra išspręsta problema. Turime labai stipriai atsigręžti į šeimas, ypač į jaunas šeimas, kurios augina vaikus. Reikia sudaryti lankstesnes sąlygas užimtumui, kad jauni tėvai galėtų įsidarbinti. Tai būtų kaip ir motyvacija, paskata išlaikyti žmones Lietuvoje.

Dėl emigracijos. Iš Lietuvos išvyksta daug jaunų ir vidutinio amžiaus. Bet reikia įvertinti ir tai, kad dalis jų išvyksta pagal darbo sutartis ir trumpesniam laikui. Ir mes matome galbūt nedidelius, bet re-emigracinius poslinkius.

Kelčiau klausimą, kodėl tie žmonės, kurie išvyksta gyventi į kitas šalis, taip elgiasi. Nejaugi vien dėl ekonominių paskatų? Ko gero, būtų visas priežasčių kompleksas. Ir viena iš tokių priežasčių - socialinės sistemos tvarumo nebuvimas.

Daugelis darbingo amžiaus žmonių dabar kelia klausimą: imokas moka lyg ir dideles, bet kai apskaičiuoja pensiją, ji nėra tokia didelė. Svarbu peržiūrėti visą socialinio draudimo sistemą.

Visos sritys yra susijusios: socialinio draudimo sistemos tvarumas, užimtumas, darbo santykių lankstumas, skurdas ir socialinė atskirtis. Mes iš savo srities, pasi- telkę ir Lietuvos profesorius, mokslininkus, analizuojame situaciją ir bandome delioti tą dėlionę, kaip viskas turėtų atrodyti.

Noriu akcentuoti, kad mes negalime vieni išspręsti visų proble- mų. Lūdna pripažinti, kad šiandien Lietuvoje, ir ilguoju laikotarpiu, so- cialinė politika yra formuojama tik fragmentais.

Antra, socialinė politika iš tiesų

vaidmuo. Manoma, kad rinka vis- ką gali išspręsti, kad bendrasis gėris atsiranda savaime. Jeigu vers- lo lyderiams yra gerai, tai jie gal- voja, kad šalyje gerai visiems. Bet taip nėra.

Žmonės išvažiuoja, nes jie neišgyvena, esant tokiam minimaliam darbo užmokesčiui ir darbų stokai, ypač provincijoje. Tada reikia va- žiuoti į didžiuosius miestus, kur irgi ne pyragai. Arba jeigu kas iš šeimos ar pažįstamų užsikabino kur nors Anglijoje, tai už to kabliu- ko kabinasi ir kiti.

Pasirodo, Vakaruose reikia dir- bančių žmonių, o mūsų žmonės dirba gerai. Pasirodo, jie ten ir na- šūs. O čia jie nenašūs. Tik nuva- žiuoja - iš karto našiai dirba.

Be kultūros aš apskritai neįsivaizduoju Tautos išlikimo. Tai yra mentalinis pagrindas, nuo kurio viskas ir prasideda

Algimanta PABEDINSKIENĖ
Socialinės apsaugos ir darbo ministrė

G.JAKAVONIS: Tik ar pagal specialybę?

PGYLYS: Ne, bet dėl našumo yra atskiras klausimas. Kaip tas našumas skaičiuojamas? Sakykim, Lenkijoje vidutinė pensija yra 430 eurų, pas mus - 240, čia maždaug prieš pusantrų metų taip buvo. O BVP vienam gyventojui yra tas pats. Vadinasi, neteisinaį paskirs- tomas netgi tas kuklus turtas, kurį mes čia dirbdami sukuriame.

Net latviai, kurių BVP vienam gyventojui yra mažesnis, sugeba mokėti didesnę pensiją negu mes.

Pažiūrėkite į vidutinę algą arba į minimalų darbo užmokestį - visur mūsų skaičiai yra mažiausi. Kodėl susidarė tokia situacija? Verslas ideologiškai dominuoja. Viešojo intereso, bendrojo gėrio su- pratimas yra prislipnatis. Visi tik išlaikyti žmones, kuriems reikia socialinės pagalbos.

Kaltas mūsų individualistinis požiūris, nesuvokiamas valstybės

gos išvengti nuostolių, susijusių su minimalios algos didėjimu. Bet aš nematau judėjimo, nematau rimtos diskusijos. Ne tik politikoje. Ne tik Seime, bet ir visoje visuomenėje.

Čia pirmaisiais smuikais griežia vadinamieji bankų ekspertai. Iš tikrųjų jie yra informaciniai lobistai ir stumia tą interesą. Susidaro toks žispdis, kad jeigu mes įvesime progresinius mokesčius, padidinsime pensijas arba minimalią, vidutinę algą, tai visas verslas žlugns. Na, Len- kijoje nežlugs esant tam pačiam BVP.

G.JAKAVONIS: Kodėl taip vyksta? **J.SOLNYŠKINIENĖ:** Labai nustebau iš ministrės lūpų išgirdu- si, kad problemos nėra sprendžia- mos sistemškai. Bandžiau sukla- sifikuoti, kas gi čia vyksta. Patį pir- mą punktą sau ir parašiau, kad trūksta sprendimų sistemiskumo.

Tai pirmausia susiję su politi- niais ciklais, su judėjimu iš rinkimų į rinkimus. Problema yra daug gi- lesnė. Politikai dažniausiai neišima problemų spręsti iš esmės todėl, kad jie negali parodyti tų rezultatų kadencijos pabaigoje.

Dauguma tų sprendimų yra, sa- kykime, gelbėjimo operacijos. Tai yra kažkokių smulkių problemų spren- dimas. Nėra kompleksinio požiūrio.

Kitas dalykas - kiekviena mi- nisterija kuruoja tam tikrą sritį ir dažnai nesusišneka tarpusavyje ar- ba neranda bendrų problemų sprendimo.

Kitas svarbus ir kartu susijęs klausimas - dėl kompetencijos. Štai buvęs ministro pirmininko patarėjas S.Jakeliūnas interviu kal- bėjo, kad jo komandos suformuluotų patarimų Vyriausybės kabinetui nereikia. Vyriausybė už gana ne-

► Tėvynės sąjungos, socialdemokratų, socialinių reikalų ir darbo ministrų reitingai visada buvo aukštesni negu jų partijų

Gediminas JAKAVONIS
Žalgirietis

ba neranda bendrų problemų sprendimo.

Kitas svarbus ir kartu susijęs klausimas - dėl kompetencijos.

Štai buvęs ministro pirmininko patarėjas S.Jakeliūnas interviu kal- bėjo, kad jo komandos suformuluotų patarimų Vyriausybės kabinetui nereikia. Vyriausybė už gana ne-

mažus pinigus geriau samdo eks- pertų grupę. Pastarieji pateikia te- zijų rinkinį, kuris iš principo esmi- nių pokyčių valstybei nepadarys.

Dar viena grandis - tai, be abe- jo, pačių politikų nenoras arba bi- jojimas kvalifikuotus patarėjus tu- rėti. Iš tikrųjų protingų, gebančių patarti žmonių yra.

Yra dar viena problema, kurią galima sieti su paties kapitalizmo prigimtimi. Žymiausi pasaulio ekon- omistai šneka, kad kapitalizmas išgyvena ne šiaip sau krizę, bet tai yra jau jo išlikimo problema. Susi- dargalė begalė ydų, kurių nebeįmano- ma racionaliai išspręsti. Ir tai susi- ję su kapitalizmu, kaip sistemos mechanizmu, susinaikinimu. Mato- me godumą, pelno siekimą, indivi- dualistinį požiūrį. Bet tai ir yra ka- pitalizmo raiškos esminiai bruožai.

Jeigu valdžia nedarys kokių nors sprendimų, kad pažabotų arba išspręstų kapitalizmo ydas, tai jokių geresnių dalykų mes nematysime. Nedarbas, ekonominė, ne kaž- kokia kitokia, emigracija, depopu- liacijos procesai Lietuvoje, sociali- nė atskirtis - tai yra kompleksinės problemos. Jos kyla iš to, kad val- džia nepakankamai bando pažaboti kapitalizmo ydas.

Dar viena problema - mąstymo imercija. Yra pasaulyje tam tikri tra- dicioniai modeliai, kuriais remiantis bandoma spręsti vienas ar kitas problemas. Tarp jų - ir „Sodros“ problemas. Yra sprendžiama, koks „Sodros“ modelis yra geras, koks negeras.

Mažėja žmonių skaičius, tai ko- dėl mums nepamėginus „Sodros“ problemų spręsti kitu būdu - didi- nant minimalų darbo užmokestį prievartiniu būdu? Kaip amortizaciją nebūtų liečiama mokesčių siste- ma. Vyriausybė surinktų didesnes pajamas per gyventojų pajamų mo- kestį, ir valstybės funkcijos būtų iš- spręstos. Pakiltų gyventojų perka- moji galia, verslininkai būtų paten- kinti, nes įsisuktų varikliaukas. Pa- klausos dalis lyg ir padidėtų, žmonės turėtų už ką pirkti prekes ir paslau- gas. O dabar bandoma perkelti tą našatą ant pačių individų pečių.

Problemu yra labai daug, galima būtų pasiūlyti daug įvairių modelių. Ir pasaulio praktika yra gana įvairi, galima ją tiesiog pasinaudoti.

PGYLYS: Jei pažiūrėsime į makropaveikslą, pamatysime, koks jis sudėtingas ir kad variantų yra daug. O mes paimeame vieną gaba- liuoką, pvz., PVM šildymui, ir tris

siitikite su švietimo ministru ir su- sitarkite, kokiais principais vieną arba kitą mokyklą išsaugoti. Dvi, žinoma, iš tikrųjų per sunku. Tada bus viena biblioteka turtingesnė, ir taupymo laikais bus parodyta, kad štai mes kartu galime ką nors pa- daryti. Ką man atsakė ministrė? Aš iki šiol stebiuosi ir niekas nepasi- keitė. Sako: man savų darbų užten- ka. Aš suprantu, kad užtenka. Ji la- bai mėgdavo juosteles karpyti. Ir kiekvieną kartą, kai nukerpa juos- telę, pasikviečia kas nors. Vis dėlto darbo užtenka. Bet bendras rezul- tatas tai nesėkmingas, nevykęs.

Sugriuvimas prasideda nuo pa- ties Seimo. Ar tu šiaip šnekėsi, ar taip, vis tiek žmonės žiūri į viršų. Jeigu kelios ministerijos negali su- sitarti tarpusavyje, tai to nesusita- rimo pradmenys yra pats Seimas. Juk yra Lietuvos problemos.

Iš tikrųjų partijos svarbesni partiniai reikalai negu valstybiniai. Bėdų visur yra, ir vienam žmogui sunku peržengti savo ribotumą. Sistema yra pernelyg partikuliarizuota.

Aš keliau klausimą - ar išsi- vaikščiosime iš Lietuvos? Jeigu mūsų nebus, kam mes čia posė- džiuojame? Siūlau tokią alternaty- vą: jeigu mes negalime sutvarkyti savo valstybės, kodėl negalime pri- sjungti prie kitos šalies?

Buvo tokie žemėlapiai, kad ir prie Švedijos galima būtų prisijun- gti. Neliks daugybės rūpesčių, lėšų daug mažiau reikės, bus paty- rė žmonės. Kam čia vaizduoti val- džia, kam vaizduoti politika, jeigu mes tos politikos negalime paneš- ti ant savo pečių?

Reikia turėti pagrindinius kri- terijus, dėl ko mes visi kartu dir- bame. Aš šito niekada negirdžiu. Ar teko per visas frakcijas tai svarstyti? Kad būtų parengta bend- roji programa, kad Lietuva neišsi- vaikščiotu?

Visą sistemą, kuri susidariusi Lietuvoje, aš vadinčiau klanine. Tai, ką mes čia šnekejome, visai tiktų Kultūros ministerijai. Viskas tinka iki paskutinio šūkio. Tą patį galima apie Švietimo ir mokslo mi- nisteriją pasakyti. Nėra vadovo Vy- riausybėje.

Kaip gali kiekvienas spontaniš- kai žinoti tas situacijas, kurias žino tik atskiros ministerijos? Vadinasi, nėra bendros strategijos.

Aš tuo labai gerai įsitikinau, kai emėmės tokio labai kuklaus pro- jektėlio. Bet, man rodos, jis buvo labai esmingas, fundamentalus. Mes bandėme kelti klausimą, ką daryti, kad Lietuva neišsivaikšči- otų. Juk čia yra esminis kriterijus - ar mes išliekame. Jeigu mes neiš- liekame, visa tai, ką jūs svarstote, yra tuščias darbas.

Galima grumtis dėl vandens, galima dėl šilumos, galima dėl energetikos. Ir visi tie klausimai bus tušti, jeigu jie neišsprendžia išlikimo klausimo kaip tokio. Žmonės tik pasigąsdina: kiek po 20 metų bus lietuvių gyventojų, o kiek po 50 metų? Po 100 metų ar apskritai bus Lietuva? Jau užtenka šito sprendžiant lokalius proble- mas. O žinant tarptautinę padėti, krizes, kiek daug yra galvosūkių.

Kai neturi jokios krypties, tai niekam nė į galvą neateina bandyti viską suderinti: daug ką turi da- ryti visas Ministrų kabinetas, daug ką - dvi ministerijos.

Pvz., buvo svarstomas mokyk- lų bibliotekų klausimas. Mokyklos neišsilaiko, o miestelyje yra dvi bi- bliotekos: viena - apylinkės, kita - mokyklos. Per 25 metus ta proble- ma neišspręsta.

Kitados klausiau kultūros mi- nistrės. Sakau, turbūt nesunku, su-

stikite su švietimo ministru ir su- sitarkite, kokiais principais vieną arba kitą mokyklą išsaugoti. Dvi, žinoma, iš tikrųjų per sunku. Tada bus viena biblioteka turtingesnė, ir taupymo laikais bus parodyta, kad štai mes kartu galime ką nors pa- daryti. Ką man atsakė ministrė? Aš iki šiol stebiuosi ir niekas nepasi- keitė. Sako: man savų darbų užten- ka. Aš suprantu, kad užtenka. Ji la- bai mėgdavo juosteles karpyti. Ir kiekvieną kartą, kai nukerpa juos- telę, pasikviečia kas nors. Vis dėlto darbo užtenka. Bet bendras rezul- tatas tai nesėkmingas, nevykęs.

Sugriuvimas prasideda nuo pa- ties Seimo. Ar tu šiaip šnekėsi, ar taip, vis tiek žmonės žiūri į viršų. Jeigu kelios ministerijos negali su- sitarti tarpusavyje, tai to nesusita- rimo pradmenys yra pats Seimas. Juk yra Lietuvos problemos.

Iš tikrųjų partijos svarbesni partiniai reikalai negu valstybiniai. Bėdų visur yra, ir vienam žmogui sunku peržengti savo ribotumą. Sistema yra pernelyg partikuliarizuota.

Aš keliau klausimą - ar išsi- vaikščiosime iš Lietuvos? Jeigu mūsų nebus, kam mes čia posė- džiuojame? Siūlau tokią alternaty- vą: jeigu mes negalime sutvarkyti savo valstybės, kodėl negalime pri- sjungti prie kitos šalies?

Buvo tokie žemėlapiai, kad ir prie Švedijos galima būtų prisijun- gti. Neliks daugybės rūpesčių, lėšų daug mažiau reikės, bus paty- rė žmonės. Kam čia vaizduoti val- džia, kam vaizduoti politika, jeigu mes tos politikos negalime paneš- ti ant savo pečių?

Reikia turėti pagrindinius kri- terijus, dėl ko mes visi kartu dir- bame. Aš šito niekada negirdžiu. Ar teko per visas frakcijas tai svarstyti? Kad būtų parengta bend- roji programa, kad Lietuva neišsi- vaikščiotu?

Visą sistemą, kuri susidariusi Lietuvoje, aš vadinčiau klanine. Tai, ką mes čia šnekejome, visai tiktų Kultūros ministerijai. Viskas tinka iki paskutinio šūkio. Tą patį galima apie Švietimo ir mokslo mi- nisteriją pasakyti. Nėra vadovo Vy- riausybėje.

Kaip gali kiekvienas spontaniš- kai žinoti tas situacijas, kurias žino tik atskiros ministerijos? Vadinasi, nėra bendros strategijos.

Galų gale avarijos kyla iš be- protybės. Jeigu prasitūmei, vadi- nasi, esi, o jeigu ne, tai sekti paskui kitą automobilį šiuolaikiniam žmo- gui labai sunku. Turint galvoje visą šį kompleksą, kaip tai galima iš- spręsti vienai ministerijai?

Pirmausia Seimui reikia priimti fundamentalius įstatymus dėl Tautos išlikimo. Žinau partiją, kuri kalba, kad kultūros ministras taip pat yra prestižinis ministras. Nes yra surūšiuotos visos ministerijos. Pirmos, antros, trečios kategorijos ministerijos.

Kiud dabartinę struktūrą reikia koordnuoti, sutelkti. Pati Vyriau- sybė to nepadarys. Tai turi padary- ti Seimas. Jie turi peržengti savo prietirkumą.

Tarybiniais laikais buvo viena

Krescencijus STOŠKUS
Filosofas

partija, ir visi tai mokojo gerai mo- tyvuoti, pagrįsti, prisijungti prie jos, visus tuos išlošimus įvykdyti. Dabar liko tas pats, tiktai keli va- riantai. Dabar trys, bet dirba per tą pačią individualią partiją.

Kaip dabar vyksta debatai? Vi- si ieško priekabių vienas prie kito. Nieko daugiau nešneka, tik kaip nors prikibti. Žiūrint iš šalies, šlykštu, atleiskite už šį žodį. Ir taip bejėgiškai atrodo. Perspektyvos jo- kios nemato, jos nerūpi. Svarbu kaip nors įspirti kam į skaudžią vie- tą, kad galėtum diskredituoti. Nes nėra bendro intereso suvokimo.

Prašymas būti švietimui dėl bendrų dalykų, ką reikėtų padaryti, kaip suderinti veiksmus, kad maž- daug po penkerių metų būtų stabi- lizuotas gyventojų skaičius. Reikia išspręsti visą tą sąlygų kompleksą.

Viena partija man taip atsakė: jūs parenkite programą, tai mes žiūrėsime. Kiti sakė kreiptis į kitą partiją, paskui kai kreipiesi į tą par- tiją, sako - į frakciją kreipkitės. Frakcija sako kreiptis į prezidentę. Kreipėmės į prezidentę. Tai ką prezidentė pasakė? Ji autoritetas, gali pasikviesti, pasišnekėti. Ji at- sakė, raštas toks buvo, aš viską da- rau. Ir tą dariau, ir tą dariau. Bet aš tiktai nepastebėjau. Pasakė kaž- kur, kokia Rusija. Bet viešai žodžio negirdėjau dėl jokios problemos.

Neseniai girdėjau jos spaudos konferenciją. Ar pasakė nors vieną žodį apie tautos išlikimą? V.Putinas pažadėjo savo tautai milijardą gy- ventojų. Nejauku prie Kinijos. Jis supranta, kad reikia turėti gyven- tojų paramą, emigracija irgi vyksta. Bet ką reiškia Rusijai emigracija ir ką - Lietuvai?

Tai smarkiai veikia žmones psi- chologiškai. Nepasitenkinimas at- sikyla daugybę tokių kompleksų.

► Kodėl nepamėginus „Sodros“ problemų spręsti didinant minimalų darbo užmokestį prievartiniu būdu?

Jolanta SOLNYŠKINIENĖ
Socialinių mokslų daktarė

Kad bent kas nors iš politikų šią problemą iškeltų į pirmą planą. Mes turime vieną uždavinį, kad ir kokio- je ministerijoje žmonės dirbtų, kad ir kokiai partijai priklaუსytų.

G.JAKAVONIS: Kaip dabar mąsto mūsų jauni emigrantai? **Jūs ten susitvarkykite Lietuvoje, tai mes tada parvažiuosime. Tie žmonės čia užaugo, iš čia išvažiavo.**

A.PABEDINSKIENĖ: Eko- nominės paskatos, be abejonės, žmones vilioja į kitas šalis. Žmonės nejučia saugumo, savo ateities.

Valstybės prioritetas turėtų

► Kaip dabar vyksta debatai? Nieko daugiau nešneka, tik kaip nors prikibti

Krescencijus STOŠKUS
Filosofas

būti rūpestis dėl žmogaus, Tautos išlikimo.

Nelabai suprantu, kaip frag- mentais galima sutvarkyti bet ko- kią sistemą.

G.JAKAVONIS: Ar negalite per Vyriausybės posėdį trenkti kumščiu: premjere, darysime šitaip, žmonės išsivaikšto?

K.STOŠKUS: Reikėtų tai pa- daryti.

A.PABEDINSKIENĖ: Nesi- giriu, bet per dvejus metus tam tik- rų žingsnių padarėme. Dėl mini- malaus darbo užmokesčio mes tik- rai einame į priekį, kalbame ir su darbdaviais, ir su profsąjungomis.

Aiškliai suprantame, kad kuo žmo- nės turės daugiau pajamų, tuo jų vartojimo krepšelis labiau augs ir tuo valstybei bus tik geriau.

► Pažiūrėkite į vidutinę algą arba į minimalų darbo užmokestį - visur mūsų skaičiai yra mažiausi

Povilas GYLYS
Seimo narys profesorius

Dėl neapmokestinamo pajamų dydžio. Šiandien vienam už vieną vaiką yra 200, mes manome, kad turėtų būti 400. Neapmokestina- mosios pajamos yra 570, o mes ma- nomės, kad turėtų būti 800. Vėlgi tai yra grynujų pajamų į šeimą at- ėjimas, gerovės kūrimas.

Negali visko iš karto išspręsti socialinės politikos srityje. Yra tam tikrų veiksmų. Ateina tam tikra da- lis ir iš ūkio, ir iš švietimo sistemos.

Kodėl turime mažą gimstamu- mą? Mes neturime normalios inf- rastruktūros. Mes neturime vaiko krepšelio, kurį turi kitos valstybės. Kad lėšos už būrelius, už maitini- mą ne fragmentais būtų išmėtytos. Kad lėšos būtų koncentruotos ir šeima galėtų pasirinkti. Kad ji bū- tų garantuota, jog vaikas iki septy- nerių ar dešimties gaus visas tas paslaugas.

Manau, mes galime paskatinti jaunas šeimas neišvykti į kitas valstybes, čia kurti savo gerovę, kartu ir valstybės gerovę, auginant kartą ir susilaukiant ne vieno, bet gal 2-3 vaikų. Reikalingi drastiški sprendimai, nes jie valstybei kai- nuoja, taip pat sprendimai ir švie- timo sistemoje. Be kultūros aš ap- skritai neįsivaizduoju Tautos išliki- mo. Tai yra mentalinis pagrindas, nuo kurio viskas ir prasideda.

K.STOŠKUS: Baisiai gražu girdėti tuos žodžius.

A.PABEDINSKIENĖ: Dėl užimtumo. Kaip ministerija tam tikrus žingsnius mes padarėme. Mes lankstinsime darbo santykius, t.y. darbo laiką. Kad jaunos šeimos, jaunos mamos turėtų galimybę pa- sirinkti patrauklų laiką ir patrauklų formą. Jos bus naudingos visuome- nei, bet kartu ir vaiką augins.

Dėl įvairių draudimo rūšių. Mes

aiškiai pasisakome, kad jeigu išmo- koms yra „Sodros“ viršutinė riba, tai ir įmokoms turėtų būti viršutinė riba. Nes mokami didžiuliai mokes- čiai, o pensija maža. Žmogus dirbo ilgą laikotarpį, gavo didelį atlygini- mą, bet kai atėjo pensinis laikas, jis žiūri, kad labai mažai sukaupė.

Visuomenė turėtų būti infor- muojama. Kiekvienas pilietis turėtų žinoti, kiek per metus jis uždir- ba, kad turėtų galimybę pasirinkti, galbūt papildomai kur nors invest- uoti ir kaupti senatvei.

Mes turime pasiūlymų ir mi- nisterija yra daug ką padariusi. Ne visi mūsų sprendimai ir siūlymai būna palaiminti Seimo. Kartais pri- trūksta ar politinės valios, ar tam tikro stiprumo.

Dėl darbo vietų regionuose. Mes ir su savivalda kalbamės. Pati asmeniškai į regionines plėtos ta- rybas vykau susitikti su merais, kal- bėtis, kaip viską sujungyti. Kad da- lyvautų ir nevyriausybiniis sekto- rius, ir verslas, ir sveikatos apsau- gos, ir švietimo sritys. Mes einame tuo keliu, bet turbūt ne taip garsiai, ne taip stipriai, nes, ko gero, neturi- me užsiauginę didelių pečių.

K.STOŠKUS: Ar jus girdi, kai bandote užmegzti ryšius, norite bendradarbiauti? **A.PABEDINSKIENĖ:** Kai kur girdi ir kai kur mes turime re-

zultatų. Jeigu kalbėtume apie socialinės globos namų pertvarkas, tai mes siekiame, kad kuo daugiau vaikų patektų į šeimas, būtų glo- bojami, kad neaugtų tuose dide- liuose namuose. Mes su merais važiavome ir kalbėjome. Vieni ne- suprato, kiti puikiai suprato, o dar kiti yra pereinamajame laikotarpy- je. Bet, pasirodo, niekada nebuvo kalbama, nebuvo važiuojama.

Į tas plėtos tarybas kvietėme nevyriausybinių sektorių, kvietė- mes verslą. Juk privatus sektorius gali labai gerų darbų padaryti šioje socialinės politikos srityje.

Mes turbūt visi kalbame, turi- me daug idėjų, bet kažkaip nesė- dame prie bendro stalo ir nepasa- kome, kad šitame etape darome tą, kitame etape - aną. Galbūt kompro- miso nemokame suieškoti, kad ras- tume sprendimą.

K.STOŠKUS: Dabar įdomu, Seime sugalvojo priimti įstatymą antram vaikui. O trečiam, ketvir- tam? Juk turėtų iš karto.

PGYLYS: Pažįstu šeimą, kuri turi du vaikus, moka po 290 eurų (1000 litų) už jų priežiūrą. Ką jūs galvojatė, trečio vaiko jie lauksis? Čia Vilnius.

Tuo metu, kai A.Zuokas yra ant sparnų, Vilniuje nėra darželių. Oro linijas mes turime, darželių neturi- me. Oro linijos, patikėkite, tikrai nėra miesto ekonomikos dalis. Geriau- sus atveju - šalies rūpestis, ir tai di- desnės negu Lietuva. Paprastai to- kio dydžio šalys neišlaiko nacionali- nių oro linijų. Bet A.Zuokas išlaiko.

Parengė Janina PELECKIENĖ

Visa filmuota medžiaga tinklalapyje w.suzalgiuru.lt

NACIONALINIŲ VERTYBIŲ RINKIMAI 2015

2015 metų NACIONALINĖS VERTYBĖS pristatomos penktadieniais „Žalgirio“ nacionalinio pasipriešinimo judėjimo priede su „Respublika“. Rašykite ir Jūs! NACIONALINIŲ VERTYBIŲ RINKIMAI 2015, A.Smetonos g. 2, Vilnius LT-01115, arba el.paštu redaktorius@respublika.net. Tel. (8-5) 212-35-25

RĖMĖJAI:

LIETUVOS POLICIJA

DRAUGAI:

Panevėžio miesto savivaldybė

Plungės miesto savivaldybė

Savanoriai broliai Ignas ir Kazimieras Taruškos

Panevėžio kraštas garsus savanoriais. 1918 metais vasario 16 dieną atkurtą Lietuvos Nepriklausomybę reikėjo ginti ginklu. 1919 metų pradžioje vokiečiams pasitraukus iš Panevėžio į miestą veržėsi Raudonosios armijos daliniai. Į kovas su jais stojo Lietuvos kariuomenės savanoriai. Panevėžyje juos organizavo karininkas Jonas Variakojis.

Tarp garsiausių Panevėžio krašto savanorių išsiskyrė broliai Ignas ir Kazimieras Taruškos. Du broliai savanoriai Ignas ir Kazys Taruškos buvo įvertinti trimis Vyčio Kryžiais, buvo tarp pirmųjų, gavusių Vyčio Kryžius už narsumą. Taip įvertinti jų nuopelnai Nepriklausomybės kovose. Dabartiniu metu yra pasiūlymų jų vardu gimtinėje pavadinti gatvę. Jų gimtinę puošia jų giminaičio sukurtas ažuolinis kryžius.

Vyčio Kryžiaus ordino kavaliarius Ignas Taruška gimė 1888 metų spalio 1 dieną Panevėžio apskrities Velžio valsčiaus Stetiškių kaime. Dabar tai pats Panevėžio priemiestis. Motina Ona Ilginytė. Vaikystė prabėgo Stetiškių kaime. 1914 metų liepą Ignas buvo mobilizuotas į carinės Rusijos kariuomenę. Dalyvavo karo veiksmuose. Karinę tarnybą baigė turėdamas jefreitoriaus laipsnį. Iš carinės Rusijos kariuomenės į Lietuvą grįžo 1918 metų birželį. 1919 metų sausio 10 dieną savanoriu stojo į Panevėžio srities apsaugos būrį.

Pirmuosius savanorius organizavo Jonas Variakojis. 1919 metų vasario 1 dieną I.Taruška pateko į Raudonosios armijos nelaisvę, bet neilgai ten išbuvo ir vasario mėnesį grįžo iš nelaisvės ir paskirtas į raitųjų žvalgų komandą. 1919 metų rugsėjo mėnesį už kovose su Raudonąja armija parodytą narsą apdovanotas 1-ojo laipsnio Kryžiumi „Už Tėvynę“ Nr.6. Karinę tarnybą baigė 1920 metų sausio 13 dieną 4-ajame pėstininkų Lietuvos karaliaus Mindaugo pulko žvalgų komandoje viršilos laipsniu.

Po nepriklausomybės kovų gyveno ramesnį gyvenimą. 1926 metais birželio 26 dieną vedė Alfonsą Pavilonytę. Sutuoktuvės vyko Naujamiesčio bažnyčioje. Šeimoje užaugo 4 vaikai: sūnus Ignas (1928, gyvena Stetiškėse, Panevėžio rajone), dukros Irena Kalinauskienė (1929-2002), Leonora Šukienė (1931), Gražina Abromaitienė (1936-2001).

I.Taruška mirė 1973 metų balandžio 19 dieną. Palaidotas Panevėžyje, Katedros kapinėse Ramygalos gatvėje. Stetiškėse ligi šiol gyvena Ignas Taruška, kuris tėvo atminimui pasodino 10 hektarų ažuolyną.

Dviejų Vyčio Kryžių kavaliarius Kazimieras Taruška gimė 1899 metų liepos 28 dieną Panevėžio apskrities Velžio valsčiaus Stetiškių kaime. Mokėsi Panevėžio gimnazijoje. Baigė šios gimnazijos 6 klases.

► Savanoris Ignas Taruška ant žirgo. 1919 m.

1919 metais sausio pradžioje vokiečiams iš Panevėžio pasitraukus, Raudonajai armijai artinantis, Kazys 1919 metų sausio 6 dieną įstojo savanoriu į Panevėžio srities apsaugos būrį. Buvo vienas pirmųjų Panevėžio srities apsaugos būrio savanorių. Gimnazijos baigti nebeliko laiko.

Į nepriklausomybės kovas įsitraukė ir daugiau Panevėžio gimnazistų. Panevėžio srities apsaugos būryje kovojo su Raudonąja armija ties Kėdainiais, Šėta. Tuo metu Panevėžio srities apsaugos būrys bazavosi Kėdainių apskrityje. Buvo sujungtos Kėdainių ir Panevėžio savanorių pajėgos.

Panevėžyje įsitvirtino Raudonoji armija ir savanoriams prisiėjo palikti Panevėžio miestą. Tuo metu jėgos dar nebuvo lygios. Tai buvo pirmosios naujai susikūrusio Panevėžio srities apsaugos būrio ir Kėdainių savanorių kautynės.

Kaip sumaniam ir narsiam kariui Kazimierui buvo pasiūlyta mokytis Kauno karo mokykloje. 1919 metų kovo 25 dieną įstojo į Kauno karo mokyklą ir liepos 6 dieną baigė pirmąją laidą. Jam suteiktas karininko karužos laipsnis. Mokslo metai nebuvo ilgi, nes reikėjo stoti ginti nepriklausomos Lietuvos valstybę. Baigęs Karo mokyklą tęsė kovą su Raudonąja armija. Buvo kulkosvaidininku.

Pirmoji karininkų laida ypač pasižymėjo nepriklausomybės kovose. Daug jų buvo apdovanota Vyties kryžiais. 1919 metų rugsėjo mėnesį už drąsą ir ryžtą kautynėse su Raudonąja armija apdovanotas 1-ojo laipsnio Kryžiumi „Už Tėvynę“ Nr.3. 1919 metų gruodžio 12 dieną paskirtas pirmos kulkosvaidžių ku-

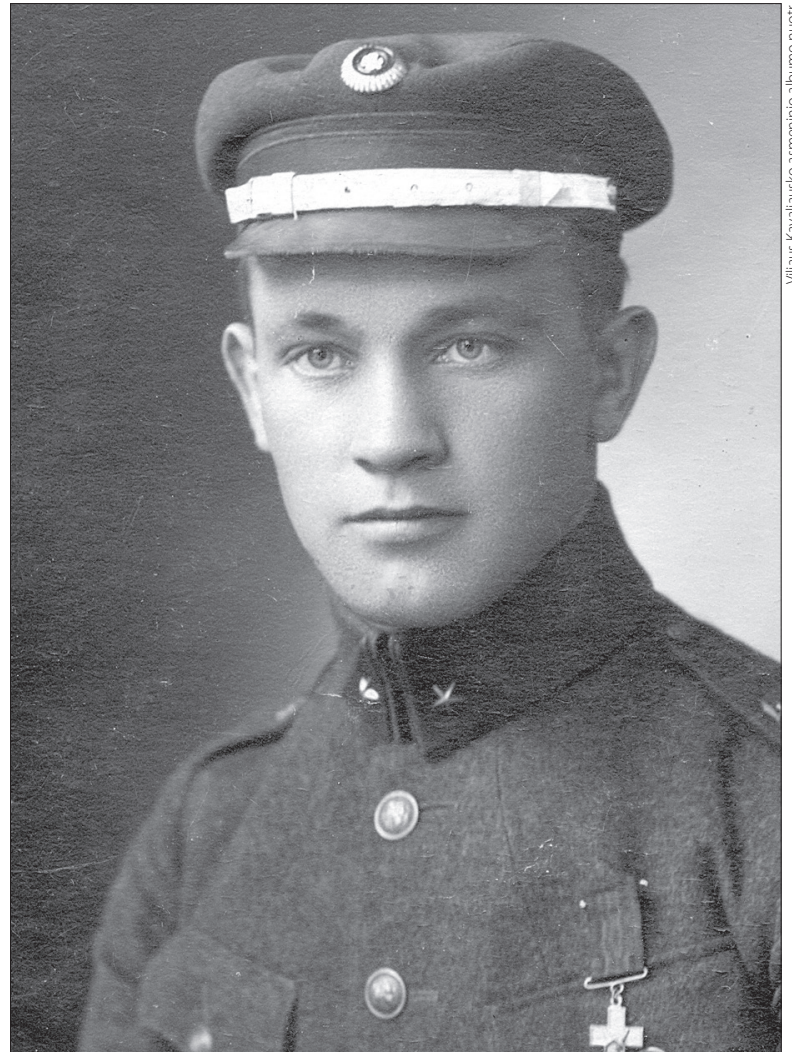
pos vadu. 1921 metų liepos mėnesį gavo vyresniojo leitenanto laipsnį.

K.Taruška dalyvavo kovose su Raudonąja armija nuo 1919 metų pradžios iki spalio pabaigos. Vėliau dalyvavo karo veiksmuose prieš bermontininkus. Su bermontininkais kariavo nuo 1919 metų spalio 16 iki 1920 metų sausio pradžios. Išvijus bermontininkus iš Lietuvos teritorijos kovas tęsė lenkų fronte. Su lenkais dalyvavo kovose nuo 1920 metų sausio pradžios iki balandžio 24 dienos. Vėliau vėl dalyvavo kovose su lenkais. 1922 metais pasiūstas į Aukštųjų karininkų kursą. 1922 metais spalio 13 dieną grįžo iš kursų. K.Taruška (Žalčio slapyvardžiu) 1922 metų pabaigoje 4-ojo pulko vadovybės buvo pasiūstas vadovauti Neutraliojoje zonoje veikusiems partizanams.

Istorijoje išlikęs ypač įsimintinas K.Taruškos 1923 metų iš sausio 4-osios į 5-ąją įvykdytas lenkų ulonų ir jų štabo užpuolimas Vilniaus krašte Avizonių kaime. Jis vadovavo ir lenkų puolimo prieš Širvintų miestelį atrėmimui 1923 metų sausio mėnesį. 1923 metų balandžio mėnesį už narsą kovojant su lenkų partizanais Neutraliojoje zonoje apdovanotas 2-ojo laipsnio Vyčio Kryžiumi.

Savo brolių jis aplenkė gaudamas antrąjį Vyčio Kryžių. Bet nelengvas buvo kario gyvenimas. Kazimieras žuvo gana mįslingomis aplinkybėmis 1923 m. gegužės 6 d. Širvintose. Broliai Ignas ir Kazimieras Taruškos buvo vieni garsiausių Lietuvos savanorių.

Elena MARKUCKYTĖ,
Donatas PILKAUSKAS

► Savanoris Kazimieras Taruška. 1921 m.

VILNIAUS MAŽASIS TEATRAS 25 METAI

MAKSIM GORKIJ

motina

VASA ŽELEZNOVA

2015 vasario 6 | 18:30

Režisierius Kirilas Glušajevs

www.vmt.lt

Su „Lampelės“ kortele 15% nuolaida 2 bilietams

PAGRINDINIS RĖMĖJAS: BALTO THEATRO RĖMĖJAS: LIBRA VITALIS IGEPAgroup INFORMACINIS PARTNERIS: Žinių radijas veidas INFORMACINIS RĖMĖJAS: veidas TEATRO SAVITRAŠTIS: RESUBLIKA bilietai.lt

Vilniaus kavalistų asmeninio albumo nuotr.